

2783
У Н И В Е Р З И Т Е Т У Б Е О Г Р А Д У

Др МИЛУТИН КНЕЖЕВИЋ

**МЕХАНИЧКА ПРЕРАДА
ДРВЕТА**

К Њ И Г А 1

ПОГОНСКЕ И РАДНЕ МАШИНЕ
СА ПОМОЋНИМ УРЕЂАЈИМА

Научна Књига

ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
БЕОГРАД, 1952

У В О Д

Ако посматрамо дрво онако како га је створила природа, тј. у дубећем стању, видимо да је оно као такво још неподесно за употребу. Оно до употребе мора још да пређе низ промена како облика тако и структуре, већ према томе у коју сврху се мисли употребити.

Сви радови, како они на које се троши људска снага, тако и они на које се троши снага машина, којима је циљ да се дрво од његовог исконског облика учини подесним за употребу, зову се општим именом прерада дрвета.

Прерада дрвета почиње оним моментом, када се дубеће стабло обори и када се приступа његовом раскрајању у разне сортименте према његовој употребљивости.

Први радови, који се обављају у шуми, троше скоро искључиво људску радну снагу уз употребу најобичнијих алата као што су: секира, тестера или пила, клин итд. Само на погодним теренима употребљавају се у новије време и моторне алатке, као што су моторне тестере за обарање и трупљење стабала. Сортименти који се овом прерадом добијају могу бити већ подесни за употребу, као на пр. жел. прагови, разни стубови, огрев и т. д., или су полупродукти, као дужица и др., или им се даје само таква форма, односно димензија, која — уз могућност употребе — омогућава и лакши извоз из шуме до места, где ће се тек приступити њиховој преради (трупци).

Сви сортименти добијени првом прерадом у шуми зову се шумски сортименти, а начин како се ова прерада врши, спада у посебан предмет „Искоришћавање шума“, па се према томе овде нећемо упуштати у излагање таквог начина прераде. Нас ће у даљем излагању интересовати како се и на који начин врши механичка прерада тих шумских сортимената и то оних, који још до употребе захтевају даљу прераду.

Између шумских сортимената и готових продуката постоје и сортименти као међуфаза у преради, а то су т. зв. дрвни полупродукти или полуфабрикати. Ови полуфабрикати добијају се углавном прерадом трупаца на посебним постројењима, која се називају стругарама (пиланама), као што су: даске, четвртаче, фризи и т. д. Тек из ових полуфабриката у посебним радионицама, односно даљњом прерадом, добивају се разни готови фабрикати. На целом овом путу дрво се све више оплемењује, одн. све више конзумира радне снаге и тако постаје вредније.

Ако дрво на целом овом путу прераде не мења своја хемиска својства, него само облик и димензије, уз употребу механичких средстава, онда такву прераду зовемо механичком прерадом дрвета. За разлику од хемиске прераде дрвета, или хемиске технологије дрвета, где се прера-